

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 13 juli 2023

Saken

Återkrav av omställningsstudiestöd

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Överklagandenämndens beslut får enligt 47 § andra stycket i lagen om omställningsstudiestöd inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om omställningsstudiestöd för tiden den 2 januari – den 30 december 2023.

CSN beviljade omställningsstudiestöd för vecka 1 – 26 och för vecka 31 – 48 år 2023. CSN upplyste om att NN får omställningsstudiestöd för 44 veckor, men inte för de övriga veckorna. Det beror på att hon bara kan få omställningsstudiestöd i sammanlagt 44 heltidsveckor.

NN meddelade sedan att hon kommer att göra ett studieuppehåll under tiden den 8 maj – den 21 maj 2023.

CSN ändrade beviljningen till omställningsstudiestöd för vecka 1 – 18, för vecka 21 – 26 och för vecka 31 – 50 år 2023.

NN meddelade sedan att hon kommer att göra ett studieuppehåll under tiden den 22 maj – den 11 juni 2023.

CSN ändrade beviljningen till omställningsstudiestöd för vecka 1 – 18, för vecka 24 – 26 och för vecka 31 – 52 år 2023.

NN lämnade, den 26 juni 2023, in en skrivelse till CSN och anförde i huvudsak följande. Hon skickade in en ändringsanmälan till CSN den 11 juni 2023, men hon har inte fått någon bekräftelse på att CSN mottagit den. Hon har nu noterat att CSN

har betalat ut omställningsstudiestöd till henne för vecka 24 år 2023. – NN bifogade foton på en ändringsanmälan, daterad den 11 juni 2023, med uppgifter om studieuppehåll under tiden den 12 juni – den 30 juni 2023.

CSN ändrade, den 13 juli 2023, beviljningen till omställningsstudiestöd för vecka 1 – 18 och för vecka 34 – 52 år 2023. CSN beslutade samtidigt om återkrav av omställningsstudiestöd om 5 876 kronor som betalats ut den 22 juni 2023, för vecka 24 samma år. CSN anförde bland annat följande som skäl till beslutet. NN har meddelat CSN att hon har ett studieuppehåll under tiden den 8 maj – den 30 juni 2023. Det innebär att hon inte har rätt till omställningsstudiestöd för vecka 24 – 26 år 2023. CSN har bedömt att NN har orsakat den felaktiga utbetalningen eftersom hon meddelat CSN om studieuppehållet först den 26 juni 2023.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon postade sin ändringsanmälan redan den 11 juni 2023, rätt frankerat och till rätt adress. Hon anser sig därmed ha gjort så gott hon har kunnat. Hon har betalat in det begärda beloppet till CSN, men eftersom hon inte har gjort något fel i ärendet önskar hon att formuleringen i beslutet ändras. Det känns heller inte rätt att hon ska behöva betala extra avgifter.

CSN överlämnade överklagandet och handlingarna i ärendet samt upplyste om att myndigheten inte funnit skäl att ändra det överklagade beslutet. CSN bifogade även ett yttrande och anförde i huvudsak följande. CSN fick, den 26 juni 2023, ett e-brev från NN där hon bifogade en ändringsblankett undertecknad den 11 juni 2023. Av blanketten framgår att hon gör ett studieuppehåll under tiden den 12 juni – den 30 juni 2023. CSN hade, vid den tidpunkten, redan betalat ut omställningsstudiestöd för vecka 24 år 2023 (12 juni – 18 juni) och myndigheten fattade därför, den 13 juli 2023, ett beslut om återkrav avseende omställningsstudiestöd för nämnda vecka. Beloppet som återkrävdes är det bruttobelopp som utbetalats samt tillkommande ränta.

NN lämnade, med anledning av CSN:s yttrande, in en skrivelse och framhöll att hon inte har några synpunkter på det återkrävda beloppet i sig, men att hon inte vill bli beskylld för något som hon utfört enligt CSN:s instruktioner och att det därför känns konstigt att hon ska betala ränta och avgifter.

CSN lämnade därefter, på nämndens begäran in, ett yttrande och anförde bland annat följande. Studerande är skyldiga att anmäla sådana ändringar till CSN som kan påverka rätten till omställningsstudiestöd eller stödets storlek inom en vecka efter det att förändringen har inträffat. CSN mottog först den 26 juni 2023 uppgifter från NN om att hon även gör studieuppehåll från den 12 juni – 30 juni 2023. Det är mer än en vecka efter uppehållet och vid det tillfället hade redan utbetalning för vecka 24 gjorts. Handlingen med uppgift om uppehållet har varken före eller efter den 26 juni kommit in per vanlig post till CSN, utan enbart som bilaga till e-brevet från den 26 juni. Det är möjligt att handlingen har kommit bort i postgången på det sätt som NN framfört. Principen är dock att det är avsändaren som bär risken för att överföringen av ett meddelande till en myndighet inte fungerar eller kan komma att försenas. Den som sänder en handling till myndigheten med post gör detta på egen risk. Vidare anses en handling ha kommit in till CSN den dag då den har anlänt till myndigheten eller en behörig befattningshavare. Om en handling exempelvis blir försenad i

posthanteringen, räknas den som inkommen den dag den faktiskt nått myndigheten, och inte den dag avsändaren kunnat räkna med att den når fram. Handlingar som aldrig nått myndigheten räknas inte som inkomna, oavsett anledningen till avbrottet eller om avsändaren har någon del i det (jmf prop. 1971:30 del 2 s. 369). Det finns inte någon möjlighet att bortse från reglerna om när en handling ska anses vara inkommen med hänsyn till skäl som avsändaren hänvisar till.

CSN bedömer således att NN inte har anmält ändringen om uppehåll från vecka 24 år 2023 i tid. Enbart ett påstående om att en handling kommit bort i postgången kan inte anses vara ett sådant särskilt skäl som innebär att NN ska anses ha fullgjort sin anmälningsskyldighet. Det finns följaktligen skäl för återkrav av felaktigt utbetalt belopp och CSN anser inte att det finns synnerliga skäl för eftergift av återkravet. I enlighet med gällande bestämmelser ska en expeditionsavgift tas ut vid återkrav av omställningsstudiestöd och det finns ingen möjlighet att ta bort den avgiften från återkravet. CSN anser följaktligen att överklagandet ska avslås.

NN har fått möjlighet att lämna synpunkter med anledning av CSN:s yttrande, men hon har inte hörts av.

Författningsbestämmelser

Av 39 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. En studerande som har beviljats omställningsstudiestöd ska till Centrala studiestödsnämnden anmäla en sådan ändring av sina förhållanden som har betydelse för att få omställningsstudiestöd eller för stödets storlek.

Av 40 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. Om en studerande har fått omställningsstudiestöd felaktigt eller med för högt belopp på grund av att han eller hon har förvärvsarbetat i en större omfattning än den som lagts till grund för beräkningen av stödet, ska det som betalats ut för mycket krävas tillbaka.

Om någon i annat fall än som avses i första stycket genom oriktiga uppgifter eller genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet eller på något annat sätt har orsakat att omställningsstudiestöd lämnats felaktigt eller med för högt belopp, ska det som betalats ut för mycket krävas tillbaka. Detsamma gäller om någon på annat sätt fått stöd felaktigt eller med för högt belopp och insett eller borde ha insett detta.

Om det finns synnerliga skäl, får ett krav på återbetalning enligt första eller andra stycket helt eller delvis avstås.

Av 43 § lagen (2022:856) om omställningsstudiestöd framgår följande. På omställningsstudiestöd som krävs tillbaka tas ränta ut från den dag då omställningsstudiestödet tagits emot efter en räntesats som vid varje tidpunkt överstiger statens utlåningsränta med två procentenheter.

Om det finns särskilda skäl, kan den återbetalningsskyldige helt eller delvis befrias från sin skyldighet att betala ränta.

Av 42 § förordningen (2022:857) om omställningsstudiestöd framgår följande. Vid återkrav av omställningsstudiestöd enligt lagen (2022:856) om omställnings-

studiestöd ska en avgift för administrativa kostnader tas ut (expeditionsavgift). Expeditionsavgiften är 100 kronor för varje kalenderår som återbetalning enligt återkravet pågår.

Av 14 kap. 3 § CSN:s föreskrifter och allmänna råd (CSNFS 2022:5) om beviljning av omställningsstudiestöd framgår bland annat följande. En anmälan om ändrade förhållanden ska ha kommit in till CSN senast inom en vecka efter det att förändringen har inträffat. Om anmälan kommer in senare ska den studerande anses ha fullgjort sin anmälningsskyldighet endast om det finns särskilda skäl.

Överklagandenämndens bedömning

I ärendet är ostridigt att NN haft ett studieuppehåll under tiden den 12 juni – den 30 juni 2023. Frågan som Överklagandenämnden, i första hand, har att pröva är om NN kan anses ha fullgjort sin anmälningsskyldighet. Utredningen i ärendet visar att uppgiften om studieuppehållet kommit in till CSN först den 26 juni 2023, det vill säga mer än en vecka efter det att förändringen inträffade. Som en allmän rättsgrundsats gäller att ansökningar eller andra rättshandlingar som skickas till en myndighet går på avsändarens risk, det vill säga avsändaren måste kontrollera att handlingen kommit till mottagaren. Överklagandenämnden finner, mot den bakgrunden, att de omständigheter som NN åberopat inte utgör sådana särskilda skäl som krävs för att hon ska anses ha fullgjort sin anmälningsskyldighet.

Överklagandenämnden bedömer vidare att NN, genom att inte fullgöra sin uppgifts- och anmälningsskyldighet, har orsakat att omställningsstudiestöd betalades ut felaktigt den 22 juni 2023, för vecka 24 samma år. Grund för återkrav finns därför. För att återkrav ska kunna efterges krävs att det finns synnerliga skäl, det vill säga ytterst speciella omständigheter. NN har inte begärt att återkravet ska efterges och det har heller inte i övrigt framkommit några omständigheter som, enligt Överklagandenämndens mening, utgör synnerliga skäl för eftergift.

NN har invänt mot CSN:s beslut i den del som avser skyldighet att betala ränta och expeditionsavgift. Det finns, som nyss konstaterats, grund för återkrav av det omställningsstudiestöd som betalats ut till NN för vecka 24 år 2023. Vid en sådan situation tas ränta ut från den dag då omställningsstudiestödet tagits emot. Om det finns särskilda skäl kan den återbetalningsskyldige helt eller delvis befrias från skyldigheten att betala ränta. Överklagandenämnden finner att de omständigheter som NN åberopat inte utgör sådana särskilda skäl som krävs för att helt eller delvis befria henne från skyldigheten att betala ränta. Vid återkrav av omställningsstudiestöd ska en expeditionsavgift tas ut. Det saknas författningssenlig möjlighet till befrielse från expeditionsavgift.

Mot bakgrund av det ovan anförda ska överklagandet avslås.

Robert Dalman

Stefan Öberg

Beslutet har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Dalman, myndighetschef, samt ledamöterna Olof Edling, Staffan Ingmanson, Gunilla Lavås, Helena Söderberg och Jenny Twana.

Föredragande: Stefan Öberg

Kopia till CSN